

קדושים חי"ז שיחה א'

מהדגשת המשנה (שבה מדובר על ע"ז, "חרון אף", דלא כהברייתא שמדברת בשאר עבירות, "חרון") כל זמן שהרשעים בעולם, משמע שזהו פעולה נמשכת גם לאחר שהחפצא דע"ז כבר אינו במציאות, כי מדובר ב"גנבי" שגנבו מעיר הנידחת. ומוסיפה הברייתא שעד"ז בשאר העבירות, שכל זמן שלא עשה תשובה "חרון אף בעולם".

בענין איסור גניבה אמרו רז"ל "כל הגונב כאילו עובד עבודת כוכבים", ובסיום מסכת סנהדרין: "ולא ידבק בידך מאומה מן החרם, שכל זמן שהרשעים בעולם חרון אף בעולם אבדו רשעים מן העולם נסתלק חרון אף מן העולם. מאן רשעים אמר ר' יוסף גנבי".

וצריך להבין מהו השייכות בין עבודה זרה לגניבה?

והנה, המפרשים מבארים שמפני שמדובר בעיר הנדחת - לאחר שנאמר "הכה תכה" - וא"כ צריך להבין מהו הפירוש "ולא ידבק" שנאמר אחר כך? ועל זה מבאר ר' יוסף שהכוונה היא לאלו שלקחו את חרם עיר הנידחת. אך צריך להבין הרי ההדגשה בדברי ר' יוסף הוא גניבה ולא חרם?

והביאור בזה: בהקדים הברייתא "ת"ר רשע בא לעולם חרון בא לעולם שנאמר כו", שבברייתא לא נאמר "חרון אף" אלא "חרון".

והביאור בכל זה: במשנה מדובר על עבודה זרה ולכן נאמר "חרון אף". משא"כ בברייתא מדובר על שאר עבירות ולכן לא נאמר "אף" (כי שאר העבירות אינם חמורים כמו עבודה זרה). והנה, במשנה מדובר על ע"ז ולכן מובן שכל זמן שישנה עבודה זרה בעולם חרון אף בעולם, מצד העבודה זרה. אך מהדגשת המשנה שכל זמן שהרשעים בעולם, משמע שהחרון אף הוא גם כשהחפצא דע"ז כבר אינו במציאות. ועל זה שואלת הגמרא "מאן רשעים" - איזה סוג רשעים מדובר שבהם פעולת העבירה ממשיכה גם לאחר החטא. ועל זה אומר ר' יוסף "גנבי", אלו שגנבו מהעיר הנידחת.

דהנה, גניבה הוא פעולה נמשכת, וכל זמן שאינו משלם את הגניבה הרי זה כאילו גונב ולכן "חרון אף בעולם".

וע"ז ממשיכה הברייתא שגם בשאר העבירות ישנה דוגמת דבר זה, דכל זמן שלא עשה תשובה הרי הוא רשע ולכן "חרון אף בעולם".

והנה הטעם שר' יוסף אמר גנב ולא גזלן, יובן על פי מה שכתוב בגמרא "שאלו תלמידיו כו' מפני מה החמירה תורה בגנב יותר מבגזלן כו' שזה לא הוה כבוד עבד לכבוד קונו כביכול עשה עין של מטה כאילו אינו רואה כו'", שזהו בדוגמת עבודה זרה. ויש לומר שגם שאר העבירות הם בדוגמת עבודה זרה כי עושה עין של מעלה כאילו אינו רואה.

והנה, סיום המסכת קשורה עם התחלתה, דשם מבואר ענין סנהדרין של שבעים ואחד, וידוע שהיו צריכים לצאת בכל ישראל וכו' כדי למנוע ענינים בלתי רצויים. דאם ישנם רשעים בעולם אזי ישנה חרון בכל העולם גם בלשכת הגזית, ולכן צריכים לצאת ממקומם כדי לחזר בכל עיירות ישראל וכו'.

והוראה: עד כמה צריך למהר לעשות תשובה מיד, ד"כל זמן כו'" ולכן צריך לעשות תשובה מיד ולא לדחותה לזמן אחר. ועל דרך זה בנוגע למעשים טובים.

